

Početna Stranica > ... > Vaša Prava > Temeljna Prava > Poslovanje I Ljudska Prava > Slovakia

Poslovanje i ljudska prava

Slovačka

Sadržaj omogućio

Slovačka

U Slovačkoj svaka osoba ima pravo na jednako postupanje pri ostvarivanju svojih prava i na zaštitu od diskriminacije. Poduzeća su obvezna poštovati načelo jednakog postupanja ne samo u pružanju robe i usluga već i u vezi sa zapošljavanjem, i kad je riječ o tražiteljima posla i kad je riječ o samim zaposlenicima.

1. Koju vrstu sudske zaštite mogu dobiti u vašoj zemlji kao žrtva povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Uključuje li ta zaštita naknadu?

Jedno je od temeljnih prava utvrđenih u Ustavu Slovačke Republike pravo na sudsku zaštitu, ostvarivanje svojih prava pred neovisnim sudovima, uključujući Ustavni sud, ili pred drugim tijelom Slovačke, ako je tako predviđeno zakonom.

Pravo na sudsku zaštitu ostvaruje se podnošenjem zahtjeva za pokretanje postupka. Ako je došlo do povrede ili postoji opasnost od povrede subjektivnog prava, nositelj tog prava, neovisno o tome je li riječ o fizičkoj ili pravnoj osobi, može ostvariti svoje pravo na sudsku zaštitu podnošenjem zahtjeva za pokretanje postupka, tj. podnošenjem tužbe. Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo podnijeti tužbu. Sudovi su obvezni razmotriti svaku tužbu.

Iz tužbe mora biti jasno što tužitelj traži, odnosno koji je njegov zahtjev ili koji pravni lijek traži. U tužbenom zahtjevu (petitum) tužitelj utvrđuje predmet o kojem sud treba raspraviti i odlučiti. Sud ne može dodijeliti ništa drugo osim onog što se traži u tužbenom zahtjevu. Ovisno o ishodu postupka, sud naravno može dodijeliti manje od onog što tužitelj traži; može dodijeliti više samo ako je zakonom utvrđen poseban oblik nagodbe između stranaka ili ako je sud mogao pokrenuti postupak po službenoj dužnosti.

Stoga žrtva povrede ljudskih prava u poslovnom kontekstu ima pravo na sudsku zaštitu, a pri podnošenju tužbe u zahtjevu navodi predmet o kojem sud treba raspraviti i odlučiti te naknadu koju traži kao tužitelj.

U slučajevima koji uključuju protupravnu radnju koja se odnosi na čast, dostojanstvo, zdravlje ili privatnost fizičke osobe, njezin obiteljski život itd., oštećena osoba ima pravo tražiti na sudu naknadu neimovinske štete. Iznos neimovinske štete utvrđuje se u novčanom obliku uglavnom s obzirom na:

1. žrtvu, njezin život do tog trenutka te okruženje u kojem živi i radi
2. ozbiljnost štete i okolnosti u kojima je do nje došlo
3. ozbiljnost posljedica za privatni život žrtve
4. ozbiljnost posljedica za društveni položaj žrtve.

2. Postoje li posebna pravila za teške povrede ljudskih prava? Primjenjuju li se ta pravila na kaznena djela protiv okoliša ili ozbiljno izrabljivanje radne snage?

Zakonikom o radu zabranjuje se diskriminacija u radnim odnosima, čime se od poduzeća izravno zahtijeva da u svojim predugovornim i radnim odnosima poštuju načelo jednakog postupanja. Detaljnije mjere predviđene su Zakonom o suzbijanju diskriminacije, kojim se zabranjuje diskriminacija u zapošljavanju i sličnim pravnim odnosima na temelju spola, vjere ili uvjerenja, rase, nacionalne ili etničke pripadnosti, invaliditeta, dobi, spolne

orijentacije, bračnog stanja, obiteljskog statusa, boje kože, jezika, političkih ili drugih uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovinskog, rodnog ili drugog statusa ili zbog prijave kaznenog djela ili druge protudruštvene aktivnosti.

U skladu sa Zakonom o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu poduzeća su obvezna nadzirati sigurne radne uvjete, zgrade, ceste, strojeve i tehničku opremu, radne postupke, organizaciju rada itd. kako bi se osiguralo zdravlje i sigurnost na radu.

U skladu s Ustavom Slovačke Republike nitko ne smije biti prisiljen na rad ili pružanje usluga.

Kaznena djela koja uključuju ozbiljne povrede ljudskih prava, na primjer protiv slobode (kao što je trgovina ljudima, ograničavanje osobne slobode ili ograničavanje slobode boravka), te kaznena djela koja uključuju opasnost za javnost i kaznena djela protiv okoliša (npr. nezakonito odlaganje otpada, neovlašteno ispuštanje onečišćujućih tvari, povreda propisa o zaštiti voda i zraka, neovlaštena proizvodnja tvari koje oštećuju ozonski omotač, rukovanje takvim tvarima i drugo) u Kaznenom su zakoniku klasificirana kao kaznena djela u kojima postoji namjera, a za koja je tim zakonom propisana maksimalna kazna zatvora veća od pet godina. Kaznenu odgovornost za takva kaznena djela snose počinitelji koji mogu biti fizičke osobe u skladu s Kaznenim zakonikom ili pravne osobe u skladu sa Zakonom o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba i Kaznenim zakonikom.

Iz prethodno navedenog proizlazi da se u slučajevima teških povreda ljudskih prava, uključujući kaznena djela protiv okoliša i ozbiljno izrabljivanje radne snage, primjenjuju posebna pravila u pogledu duljine zatvorske kazne koja će u skladu s Kaznenim zakonikom biti veća u slučaju kaznenog djela nego u slučaju prekršaja.

3. Žrtva sam povrede ljudskih prava zbog aktivnosti europske transnacionalne korporacije koja je počinjena izvan Europske unije. Imam li pristup sudovima u vašoj zemlji ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Koji su uvjeti za traženje pravne zaštite zbog povrede mojih prava? Gdje mogu pronaći više informacija?

U slučaju sporova iz područja međunarodnog prava mora se odrediti koji će sud razmatrati predmet i odlučivati o njemu, a potrebno je i odrediti u skladu s kojim pravom treba utvrditi činjenice. Zakon o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu, čija je svrha odrediti kojim se pravnim sustavom uređuju građanski, trgovački, obiteljski, radni i drugi slični odnosi s međunarodnim elementom, sadržava dio o međunarodnom postupovnom pravu u kojem se navode slučajevi u kojima slovački sudovi imaju nadležnost, slučajevi u kojima slovački sudovi imaju isključivu nadležnost te slučajevi u kojima stranke u sporu mogu odabrati mogućnost pokretanja postupka pred slovačkim sudom. Mora se naglasiti da slovački sudovi uvijek slijede slovačke postupovne propise i ako slovačko pravosudno tijelo ne može utvrditi sadržaj stranog prava u razumnom roku ili ako bi bilo teško ili nemoguće utvrditi sadržaj stranog prava, u postupku će se primjenjivati slovačko pravo.

U toj se situaciji obično primjenjuju samo odredbe slovačkog Zakona o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu koje se odnose na sporazumni odabir nadležnih sudova, tj. obje stranke u sporu suglasne su da će o predmetu odlučivati slovački sudovi. Međutim, ako samo jedna stranka ima korist od sporazuma o nadležnosti, pravo stranke da tužbu podnese drugom sudu ostaje zaštićeno. U pitanjima koja se odnose na ugovore o radu, ugovore o osiguranju i potrošačke ugovore, sporazumi o nadležnosti važeći su samo ako ne isključuju nadležnost sudova države u kojoj tužitelj ima boravište ili ako su sklopljeni nakon nastanka spora.

Za više informacija možete se obratiti:

[Nacionalnoj kontaktnoj točki za poduzeća i ljudska prava \(*Národné kontaktné miesto pre podnikanie a ľudské práva*\)](#)

[Ministarstvu pravosuđa Slovačke Republike](#)

4. Mogu li pučki pravobranitelji, tijela za ravnopravnost ili nacionalne

institucije za ljudska prava pružiti potporu žrtvama povreda ljudskih prava koje su počinile europske transnacionalne korporacije izvan Europske unije? Mogu li ta tijela istražiti moj predmet ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Postoje li u vašoj zemlji druge javne službe (kao što je inspektorat rada ili inspektorat za zaštitu okoliša) koje mogu istražiti moj predmet? Gdje mogu pronaći informacije o svojim pravima?

Slovačkim Ustavom predviđeno je postojanje [pučkog pravobranitelja za ljudska prava \(ombudsman\)](#). Slovačkog pučkog pravobranitelja imenuje Nacionalno vijeće Slovačke Republike, a mogu mu se obratiti fizičke i pravne osobe ako smatraju da su određenom radnjom, odlukom ili propustom tijela javne vlasti povrijeđena njihova temeljna prava ili slobode. To znači da osoba koja ne živi u Slovačkoj ili čija prava i slobode nisu povrijedila slovačka tijela javne vlasti može od slovačkog pučkog pravobranitelja zatražiti savjet, ali pravobranitelj neće imati zakonske ovlasti da se bavi tim pitanjem ili poduzima radnje u tom pogledu.

[Slovački nacionalni centar za ljudska prava \(Slovenské národné stredisko pre ľudské práva\)](#) djeluje u Slovačkoj kao nacionalna institucija za ljudska prava te kao nacionalno tijelo za suzbijanje diskriminacije. Glavna je zadaća Centra brinuti se za poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda u Slovačkoj, uključujući načelo jednakog postupanja. Provodi velik broj aktivnosti kako bi ispunio svoju misiju te pruža različite usluge u području zaštite i promicanja ljudskih prava, pri čemu blisko surađuje s međunarodnim organizacijama i institucijama za ljudska prava. U rujnu 2018. Slovački nacionalni centar za ljudska prava uspostavio je Nacionalnu kontaktnu točku za poduzeća i ljudska prava. U skladu sa zakonodavstvom kojim se uređuju aktivnosti i funkcioniranje osnivačkog tijela predviđeni su, među ostalim, pravni savjeti o diskriminaciji na radnome mjestu (uključujući besplatno zastupanje u sudskim postupcima) i savjetovanje o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda u najvećoj mogućoj mjeri, od pitanja rodne jednakosti do pitanja zaštite okoliša, ali samo u Slovačkoj (u skladu sa Zakonikom o parničnom postupku, prema kojem je opći sud za fizičku osobu sud na čijem području fizička osoba živi, te u skladu sa Zakonom o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu).

U području zaštite okoliša u Slovačkoj postoji Slovački inspektorat za zaštitu okoliša (*Slovenská inšpekcia životného prostredia*) preko kojeg Ministarstvo zaštite okoliša obavlja državni nadzor i izriče kazne fizičkim osobama, poduzećima i drugim pravnim osobama u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i krajolika, a čija nadležnost obuhvaća državno područje Slovačke, te se stoga povrede tog zakona mogu dogoditi samo na državnom području Slovačke.

Zakonom o inspektoratu rada te o nezakonitom radu i nezakonitom zapošljavanju uređuje se inspekcija rada na državnom području Slovačke, što znači da se povrede tog zakona mogu dogoditi samo na državnom području Slovačke.

Iz prethodno navedenog proizlazi da ako osoba smatra da su povrijeđena njezina temeljna ljudska prava i slobode, ali nije državljanin države članice Europske unije i ne živi na području Europske unije, ne može tražiti djelotvornu pravnu zaštitu od nacionalnih tijela koja štite temeljna prava i slobode u Slovačkoj.

5. Određuje li vaša zemlja europskim transnacionalnim korporacijama obvezu uvođenja mehanizama za podnošenje pritužbi ili usluga mirenja za povrede koje su posljedica njihovih poslovnih aktivnosti? Primjenjuju li se te obveze i na povrede koje su počinjene izvan Europske unije? Tko je nadležan za praćenje tih aktivnosti u vašoj zemlji? Postoje li javna izvješća s informacijama o funkcioniranju sustava?

Slovačka ne obvezuje europske transnacionalne korporacije na uvođenje mehanizama za podnošenje pritužbi jer je ta obveza propisana samo za državna tijela i jedinice područne samouprave te druga tijela Slovačke u skladu sa Zakonom o pritužbama. Kao država članica Europske unije Slovačka je obvezna provoditi europsko zakonodavstvo.

Multinacionalna poduzeća u Slovačkoj mogu se obratiti Nacionalnoj kontaktnoj točki za poduzeća i ljudska prava, koja pruža osposobljavanje, savjetovanje i pravne savjete u tom području.

Mirenje je dobrovoljni postupak čija je svrha smanjenje broja sporova na sudovima. U Slovačkoj je mirenje uređeno Zakonom o mirenju, kojim se propisuje izvansudsko rješavanje sporova u području građanskog prava, obiteljskog prava te trgovačkih obveza i radnih odnosa, kao i prekograničnih sporova koji proizlaze iz sličnih pravnih odnosa između subjekata s boravištem ili uobičajenim boravištem u državi članici Europske unije. U skladu sa Zakonikom o parničnom postupku sud bi uvijek trebao težiti postizanju sporazumnog rješenja. Sud može strankama predložiti postizanje sporazumnog rješenja mirenjem, ali im to ne može naložiti. Mirenje zahtijeva dobrovoljni pristanak i aktivan pristup uključenih stranaka.

6. Imam li posebna prava ako sam ranjiva žrtva koja traži zaštitu zbog povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Imam li pristup pravnoj pomoći i pod kojim uvjetima? Koje će troškove pravna pomoć pokriti? Imam li pristup pravnoj pomoći pod istim uvjetima ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u?

U slovačkom Zakonu o žrtvama kaznenih djela navodi se sljedeća definicija pojma „žrtva”: posebno ranjive žrtve (djeca, osobe starije od 75 godina, osobe s invaliditetom, žrtve trgovanja ljudima, organiziranog kriminala, nekog od kaznenih djela protiv ljudskog dostojanstva, nekog od kaznenih djela terorizma, žrtve kaznenih djela nasilja ili prijetnji nasiljem zbog njihova spola, spolne orijentacije, rase, nacionalne ili etničke pripadnosti, vjere ili uvjerenja, žrtve drugih zločina izložene većem riziku od ponovljene viktimizacije na temelju pojedinačne procjene žrtve i njezinih osobnih obilježja, odnosa s počiniteljem ili ovisnosti o počinitelju te vrste ili prirode i okolnosti kaznenog djela) za potrebe postupaka u slovačkom pravu.

Tijela za izvršavanje zakonodavstva (javni tužitelji i policija), sudovi i subjekti koji pružaju pomoć žrtvama obvezni su obavijestiti žrtve o njihovim pravima na jednostavan i razumljiv način. Posebno će uzeti u obzir poteškoće u razumijevanju ili komunikaciji zbog određenih vrsta invaliditeta, nedovoljnog poznavanja jezika ili žrtvine ograničene sposobnosti izražavanja. U kaznenom postupku žrtve imaju status stranke koja je prijavila kazneno djelo, oštećene stranke ili svjedoka te imaju prava i obveze povezane s njihovim statusom u skladu sa Zakonikom o kaznenom postupku. Tijela za izvršavanje zakonodavstva, sudovi i subjekti koji pružaju pomoć žrtvama provode pojedinačne procjene žrtava u pogledu težine počinjenog kaznenog djela kako bi utvrdili je li žrtva posebno ranjiva s ciljem sprječavanja ponovljene viktimizacije.

Žrtvama se pruža pravna pomoć u obliku pravnih informacija i pravnog zastupanja u kaznenim i građanskim postupcima te pri potraživanju naknade štete. Žrtvama pravnu pomoć pruža Centar za pravnu pomoć (*Centrum právnej pomoci*) pod uvjetima i u opsegu utvrđenima Zakonom o pravnoj pomoći za osobe slabijeg imovinskog stanja. Centar za pravnu pomoć pruža pravnu pomoć svim fizičkim osobama uključenima u nacionalne sporove, a u slučaju prekograničnih sporova samo fizičkim osobama s boravištem ili uobičajenim boravištem na državnom području države članice. U skladu s uvjetima međunarodnog ugovora kojeg je Slovačka ugovorna strana ili na temelju uzajamnosti koju je proglasilo Ministarstvo pravosuđa Slovačke Republike, pravna pomoć za potrebe sudskog postupka u Slovačkoj pruža se i državljanima države koja je ugovorna strana međunarodnog ugovora ili osobama s uobičajenim boravištem na državnom području te države ili ako je predmet sudskog postupka u Slovačkoj izravno povezan s prethodnim uobičajenim boravištem osobe na državnom području Slovačke. Nije isključeno zastupanje odvjetnika (ili pravnog zastupnika) u skladu sa Zakonom o pravnim zanimanjima i Zakonom o trgovini.

Osobe slabijeg imovinskog stanja (čiji je dohodak 1,4 puta manji od iznosa egzistencijalnog minimuma (u Slovačkoj) ili osobe koje primaju materijalnu pomoć (u Slovačkoj)), kad spor nije očito neosnovan te vrijednost spora premašuje vrijednost minimalne plaće utvrđene zakonom, imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć Centra za pravnu pomoć.

Podnositelji zahtjeva imaju pravo na pravnu pomoć preko Centra za pravnu pomoć uz doprinos od 20 % troškova pravnog zastupanja ako istodobno ispunjavaju sljedeća tri uvjeta: dohodak je podnositelja zahtjeva 1,4 puta veći od iznosa egzistencijalnog minimuma (u Slovačkoj), ali ne prelazi 1,6 puta veći iznos od toga, i podnositelj ne raspolaže dovoljnim sredstvima za plaćanje pravnih usluga, spor nije očito neosnovan te vrijednost spora

premašuje vrijednost minimalne plaće utvrđene zakonom. Prije pružanja pravne pomoći Centar uvijek ocjenjuje jesu li ispunjeni ti uvjeti.

U ostalim slučajevima žrtve same plaćaju svojeg odvjetnika (ili pravnog zastupnika).

Zaštita prava zviždača čini posebnu skupinu. Zakonom o zaštiti zviždača uređuju se uvjeti pružanja zaštite osobama u radnom odnosu u vezi s prijavom kaznenih djela ili drugih protudruštvenih aktivnosti, prava i obveze osoba koje prijavljuju protudruštvene aktivnosti te osnivanje, status i ovlasti Ureda za zaštitu zviždača (*Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti*).

Zviždači mogu zatražiti zaštitu kad prijavljuju ozbiljnu protudruštvenu aktivnost koja čini kazneno djelo ili tijekom kaznenog postupka. Zahtjev se podnosi javnom tužitelju. Ako je zahtjev za zaštitu zviždača podnesen drugom tijelu javne vlasti, bez odgađanja se prosljeđuje javnom tužitelju. Ako javni tužitelj utvrdi da je zviždač koji traži zaštitu podnio osnovanu prijavu, odmah će mu pružiti zaštitu. Za zviždače je predviđena posebna zaštita radi sprječavanja njihove viktimizacije tako da počinitelj ne može viktimizirati zviždača prijetnjama, zastrašivanjem, prisilom, zlouporabom ovlasti ili osvetom ili na drugi način utjecati na tjelesni ili psihički integritet žrtve.

U slučajevima u kojima žrtva podnese pritužbu zbog diskriminacije zaštita se pruža u skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije, prema kojem se i neopravdane mjere protiv podnositelja pritužbe smatraju oblikom diskriminacije. U slučajevima diskriminacije Slovački nacionalni centar za ljudska prava pruža pravne savjete te može zastupati žrtvu u sudskom postupku.

Ne uzima se u obzir državljanstvo žrtve, ali zaštita se može pružiti samo žrtvama koje se nalaze na državnom području Slovačke.

■ Posljednji put ažurirano: 27/02/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.